

Marek Kozłowski

Wizytator ds. ewaluacji,

Kuratorium Oświaty w Olsztynie

Wizyta studyjna w Reading 20 - 27 listopada 2011 r.

Wizyta studyjna, w której uczestniczyłem w ramach projektu „Program wzmocnienia efektywności systemu nadzoru pedagogicznego i oceny jakości pracy szkoły”, umożliwiła poznanie zasad funkcjonowania nadzoru na placówkami oświatowymi w W. Brytanii.

Nadzór w wydaniu brytyjskim

Na straży jakości edukacji w W. Brytanii stoi Ofsted - Biuro Nadzoru nad Standardami Edukacji (The Office for Standards in Education), niezależna instytucja, podległa Parlamentowi. 200 inspektorów Jej Królewskiej Mości oraz 800 wspierających ich inspektorów, zatrudnionych w kilku przedsiębiorstwach, obejmuje swoim nadzorem cały system oświaty: 25 tysięcy szkół, żłobki, przedszkola, szkoły wyższe, ale także wszelkie instytucje realizujące zadania na rzecz edukacji oraz samorządy.

Szkoły kontrolowane są w 4 obszarach: wyniki w nauce, jakość kształcenia – uczenia się, zarządzanie - przywództwo, bezpieczeństwo oraz wychowanie. Zespół kontrolujący liczy - w zależności od wielkości placówki i jej specyfiki - od 2 do 7 osób i przebywa w szkole 2 dni. Po tym okresie inspektorzy przedstawiają informacje o wynikach kontroli. Następnie opracowują raport, który zawiera ocenę pracy szkoły. Ocena ta jest dokonywana w czteropunktowej skali (znakomita, dobra, satysfakcjonująca, niezadowolająca) i odnosi się do: osiągnięć i standardów, osobistego rozwoju i samopoczucia uczniów, jakości nauczania, zakresu programu nauczania, wsparcia udzielanego uczniom oraz zarządzania szkołą. Raport wskazuje również, co szkoła powinna zrobić, aby poprawić efekty swojej pracy.

Zgodnie z przyjętym założeniem szkoły są kontrolowane w cyklu trzyletnim. W rzeczywistości jednak placówki uzyskujące niskie wyniki są poddawane kontroli częściej, natomiast te, które otrzymały wysoką ocenę - rzadziej. Przeprowadzane inspekcje mają istotne znaczenie dla szkół, ponieważ mogą nawet przesądzić o ich dalszym

PROGRAM WZMOCNIENIA EFEKTYWNOŚCI SYSTEMU NADZORU PEDAGOGICZNEGO I OCENY JAKOŚCI PRACY SZKOŁY ETAP III

Projekt realizowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w partnerstwie z Uniwersytetem Jagiellońskim i Erą Ewaluacji Sp. z o.o. w ramach III Priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 3.1 współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego

funkcjonowaniu. Efektem działalności Ofsted są przygotowywane 2 - 3 razy w roku raporty o stanie oświaty, przedkładane rządowej komisji do spraw edukacji.

Bardzo dobrym rozwiązaniem jest, według mnie, obowiązek sporządzania przez szkoły raportu o jej działalności, przekazywanego corocznie do Ofsted. Zawiera on m.in. dane o wynikach egzaminów, wynikach autoewaluacji, liczbie uczniów: uczęszczających na zajęcia dodatkowe, dwujęzycznych, korzystających z bezpłatnych obiadów itp. Informacje powyższe stanowią podstawę wyboru placówek do kontroli, pozwalają inspektorom na odpowiednie przygotowanie się do jej przeprowadzenia, wytypowanie zagadnień, które będą poddane szczególnemu oglądowi, a także postawienie pewnych hipotez, które zostaną zweryfikowane po wejściu do szkoły. Posługiwanie się podczas kontroli precyzyjnymi wskaźnikami (zdefiniowane zostało znaczenie pojęć: większość, mniejszość, wprowadzono przedziały liczbowo-procentowe ułatwiające analizę danych ilościowych) minimalizuje czynnik subiektywizmu towarzyszący ocenie dokonywanej przez różnych inspektorów. Istotne jest też, że inspekcję przeprowadzają osoby, które są „specjalistami” od określonego typu szkół lub placówek, a także to, że końcowe raporty poddawane są wewnętrznemu audytowi pod względem merytorycznym i językowym. Należy jednak podkreślić, że skupianie się podczas inspekcji głównie na wynikach egzaminów zewnętrznych nie zawsze pozwala dostrzec efekty pracy szkoły w innych obszarach aniżeli kształcenie.

Dyrektor, szkoła wobec nadzoru

Moją szczególną uwagę zwrócił odbiór działalności inspektorów Ofsted przez dyrektorów szkół, w których mieliśmy okazję gościć. Otóż traktują oni kontrolę i jej wyniki jako potwierdzenie słuszności ewaluacji wewnętrznej i trafności przyjętych kierunków pracy. Stąd szkołom zależy na rzetelnym dokonywaniu samooceny (nie jest ona obligatoryjna, ale pożądana) i dobrym przygotowaniu się do inspekcji. Szczegółowa karta samooceny zawiera opisy realizowanych działań, osiągnięte efekty oraz dowody stanowiące potwierdzenie spełniania przez szkołę wymagań stawianych jej przez państwo. Uwzględnia dane z kilku lat, przez co umożliwia pokazanie pewnych tendencji w pracy szkoły, w tym ewentualnego przyrostu osiągnięć uczniów.

Dyrektorzy placówek oświatowych sprawowane przywództwo pojmują jako zarządzanie jakością i zmianą. Dostrzegają potrzebę szczegółowej analizy danych i wskaźników opisujących efekty pracy szkoły, ale przede wszystkim poszukiwania przyczyn

PROGRAM WZMOCNIENIA EFEKTYWNOŚCI SYSTEMU NADZORU PEDAGOGICZNEGO I OCENY JAKOŚCI PRACY SZKOŁY ETAP III

Projekt realizowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w partnerstwie z Uniwersytetem Jagiellońskim i Erą Ewaluacji Sp. z o.o. w ramach III Priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 3.1 współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego

mających wpływ na uzyskane wyniki. Formułowane wnioski i wdrażane na ich podstawie rozwiązania mają służyć doskonaleniu jej działalności, umożliwić dotrzymanie kroku przeobrażeniom zachodzącym w otaczającym świecie. Jak stwierdził dr Patrick Hazlewood, dyrektor ST. Johns School w Marlborough „to szkoły są odpowiedzialne za swój własny system doskonalenia” - „nadzór zewnętrzny to tak naprawdę wzmacnianie dokonywanej przez nich samooceny”.

Marek Kozłowski

PROGRAM WZMOCNIENIA EFEKTYWNOŚCI SYSTEMU NADZORU PEDAGOGICZNEGO I OCENY JAKOŚCI PRACY SZKOŁY ETAP III

Projekt realizowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w partnerstwie z Uniwersytetem Jagiellońskim i Erą Ewaluacji Sp. z o.o. w ramach III Priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 3.1 współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego